

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ЕКСПЕРТИЗА**

для студентів

Освітньої програми:	Психологія
Рівня вищої освіти:	другого (магістерського)
на здобуття освітнього ступеню:	магістра
за спеціальністю:	053 Психологія
галузі знань:	05 Соціальні та поведінкові науки

Рівне – 2020

Робоча програма: Медико-психологічне консультування та експертиза.
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія

27 серпня 2020 р. 17 с.

Розробник: к.психол.наук, доц. Гришук М.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри _____ доц. Михальчук Ю.О.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «27» 08 2020 року № 1

Голова _____ доц. Хом'як О.А.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти другого (магістерського)

доц. Михальчук Ю.О. _____
(підпис)

© _____, 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Кількість кредитів – 3 /3</p> <p>Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90</p> <p>Кількість змістових модулів – 2</p>	<p>Рівень вищої освіти: другий (магістерський)</p> <p>Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки</p> <p>Спеціальність: 053 Психологія</p>	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
		год. 18	год.10
		Практичні, семінарські	
		год. 20	год.14
		Самостійна робота	
		год. 26	33 год.
		Індивідуальні завдання: 26/33 год.	
		Вид контролю 3-й семестр: залік	

2. Мета та завдання курсу

Робоча програма навчальної дисципліни «Медико-психологічне консультування та експертиза» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Мета вивчення дисципліни є засвоєння студентами основних теоретико-методологічних засад експертної діяльності, формування практичного спрямування придбаних знань за рахунок співставлення теоретичних уявлень про сутність і методи експертної роботи з соціально-психологічними реаліями життєвих ситуацій, що підлягають експертному аналізу

Завдання: показати необхідність і важливість поглиблених знань про основні положення експертної роботи психолога у широкому спектрі застосування експертно-психологічних знань. Сформувані основні уявлення про напрямки, принципи та механізми експертної роботи, із застосуванням засобів психологічної діагностики, особистісної і соціально-психологічної корекції та психотерапії осіб, які набувають статусу суб'єктів експертних ситуацій. Збагатити методичний арсенал практичних психологів для реалізації експертних завдань при проведенні психолого-медико-педагогічних, психолого-педагогічних, медико-соціальних, судово-психологічних, соціально-психологічних експертиз. Озброїти студентів знаннями основних етико-правових принципів і законів експертної роботи, включаючи питання взаємовідносин психолога з замовником експертизи, безпосередніми суб'єктами конкретних експертних прецедентів, та тих осіб, що відповідають за втілення відповідних управлінських впливів та санкцій відносно об'єкту експертної роботи психолога. Стимулювати у студентів позицію професійного, толерантного, емоційно-теплого ставлення до осіб задіяних в конкретних експертних ситуаціях в процесах експертної роботи.

Знання, здобуті при вивченні курсу «Медико-психологічне консультування та експертиза», є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові, предметні компетентності).**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну, студенти повинні мати такі **програмні результати навчання**:

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади медико-психологічного консультування та експертизи.

Тема 1. Експертиза як особливий вид діяльності психолога-практика. Предмет, завдання, структура і принципи експертної роботи

Поняття експертизи. Сфери застосування психологічних експертних знань. Обставини і форми застосування спеціального експертного знання. Структурні складові експертної ситуації. Різновиди експертиз. Особистість експерта і його роль в експертній ситуації. Права, обов'язки експерта і принципи експертного аналізу. Особистість та індивідуальні тактики досліджуваного.

Література: основна [6, 17, 28, 30, 32, 45] допоміжна [2,3]

Тема 2. Етапи і технологія проведення психологічної експертизи

Етап призначення експертизи і постановки експертних питань. Етап інформаційного забезпечення експертного процесу. Психодіагностичний етап експертизи. Етап психологічного аналізу даних експертизи. Постанова психологічного діагнозу в експертному дослідженні. Структура експертного висновку

Література: основна [8, 9, 18, 19, 20, 22, 31, 44] допоміжна [1,7]

Тема 3. Психолого-педіатричний моніторинг дитячого розвитку в дошкільному та шкільному віці.

Процес розвитку дитини і його діагностика (процеси зростання; процеси розвитку; чинники розвитку).

Особливості діагностики розвитку дітей: експертна оцінка розвитку; тимчасові критерії; метод поперечних зрізів; лонгітюдне спостереження: короткочасне, довготривале, прискорене спостереження; ретроспективне, проспективне, поєднане спостереження; істинне, змішане, псевдолонгітюдне спостереження; кількісні і якісні параметри розвитку; принципи діагностики розвитку. Критерії гармонійного розвитку в різних сферах життєдіяльності дитини. Розвиток побутової діяльності. Розвиток ігрової та навчальної діяльності. Розвиток діяльності спілкування.

Література: основна [1, 3, 5, 7, 10, 11, 13, 22, 35, 55, 56] допоміжна [1,9, 10]

Змістовий модуль 2. Типи та види медико-психологічного консультування та експертизи

Тема 1. Психолого-медико-педагогічна експертиза/консультація (ПМПК)

Підстави діяльності, склад, цілі і завдання ПМПК. Предмет ПМПК – відхилення в психофізичному розвитку дитини. Поняття психофізичної «норми», патології і відхилень у розвитку. Проблема здоров'я в психології. Причини аномального розвитку. Первинний і вторинний дефекти. Типи психічного дізонтogeneзу.

Література: основна [2, 6, 9, 12, 14, 16, 25, 28, 31, 39, 42] допоміжна [4, 7, 9]

Тема 2. Психолого-педагогічна експертиза

Структура, цілі і завдання психолого-педагогічної експертизи. Типові варіанти ППЕ учня. Експертиза готовності до шкільного навчання («шкільної зрілості»). Експертиза причин неуспішності («труднощів навчання»). Експертиза аномалій розвитку і виховання («особистісного дефекту»). Експертиза соціально - дезадаптивної поведінки («важковиховуваності»). Експертиза причин міжособових конфліктів («соціальної конфліктності»). Експертиза професійної компетентності педагогів.

Література: основна [41, 43, 45, 47, 50, 51, 53, 54, 55] допоміжна [4, 7, 9]

Тема 3. Медико-соціальна експертиза

Структура, цілі і завдання експертизи в роботі медико-соціальної експертизи(МСЕК). Коло осіб, що направляються на МСЕК. Етапи і методи медико-соціальної експертизи. Психопатологія життєдіяльності: обмеження та інвалідизація. Професійний діагноз – оцінка працездатності хворих.

Література: основна [11, 20, 30, 47, 50, 51, 56] допоміжна [1, 9, 10]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л а б	ін д	с.р.		л	п	л а б	інд	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади медико-психологічного консультування та експертизи.												
Тема 1. Експертиза як особливий вид діяльності психолога-практика. Предмет, завдання, структура і принципи експертної роботи	10	2	2		3	3	10	2	2		3	3
Тема 2. Етапи і технологія проведення психологічної експертизи	10	4	4		1	1	10	-	2		4	4
Тема 3. Психолого-педіатричний моніторинг дитячого розвитку в дошкільному та шкільному віці.	10	2	4		2	2	10	2	2		3	3
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Типи та види медико-психологічного консультування та експертизи												
Тема 1. Психолого-медико-педагогічна експертиза/консультація (ПМПК)	20	2	4		7	7	20	2	2		8	8

Тема 2. Психолого-педагогічна експертиза	20	4	4		6	6	20	2	2		8	8
Тема 3. Медико-соціальна експертиза	20	4	2		7	7	20	2	4		7	7
Усього годин	90	18	20		26	26	90	10	14		33	33

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Експертиза як особливий вид діяльності психолога-практика. Предмет, завдання, структура і принципи експертної роботи	2/2
2	Етапи і технологія проведення психологічної експертизи	2/2
3	Психолого-педіатричний моніторинг дитячого розвитку в дошкільному та шкільному віці.	4/2
4	Психолого-медико-педагогічна експертиза/консультація (ПМПК)	4/4
5	Психолого-педагогічна експертиза	4/2
6	Медико-соціальна експертиза	4/2
	Разом	20/14

5. Самостійна робота (26/33 год.) – 20 балів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості психологічної експертизи та сфери предметної області її застосування	2
2	Основні особистісні фактори експерту, що впливають на поведінку і результати експертного аналізу випробуваного в експертній ситуації	2
3	Сучасні вимоги, що висуваються до особистості експерта	2
4	Характеристика методологічних принципів аналітичної роботи експерта	2
5	Обов'язки експерта при проведенні експертизи	2
6	Основні етапи призначення експертизи і постановки експертних питань	1
7	Постановка психологічного діагнозу в експертному дослідженні	1
8	Опис структури експертного висновку	1
9	Типи психічного дізонтogeneзу	1
10	Основні принципи аналізу і інтерпретації даних.	1
11	Виявлення ефективності навчального експерименту, а також психокоректувальної або психотерапевтичної роботи.	1
12	Основні підстави діяльності, склад, цілі і завдання ПМПК	1
13	Зміст поняття психофізичної «норми», патології і розвитку, що	1

	відхиляється	
14	Охарактеризуйте проблему здоров'я в психології.	1
15	Основні параметри первинного та вторинного дефектів	2
16	Фактори розвитку побутової, трудової, ігрової діяльності та діяльності спілкування	2
17	Перерахуйте та дайте характеристику типовим варіантам ППЕ учня	3
	Разом	26

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади медико-психологічного консультування та експертизи.				
Тема 1. Експертиза як особливий вид діяльності психолога-практика. Предмет, завдання, структура і принципи експертної роботи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	1. Підготувати фрагмент лекції для самостійного проведення (тривалість до 10 хв.). 2. Підготувати есе на тему «Особистість експерта і його роль в експертній ситуації» 3. Ознайомтесь із випадками з практики психолога [11]. Виконайте завдання: - сформулюйте гіпотезу; - підберіть психодіагностичний інструментар для доведення гіпотези; - визначте особливості діагностованого порушення.	основна [6, 17, 28, 30, 32, 45] допоміжна [2,3]	6,2
Тема 2. Етапи і технологія проведення психологічної експертизи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Розробити алгоритм психодіагностичної процедури для обраного тину експертизи Розробити контрольні тести до теми (10 одиниць) Практичні завдання: Ознайомтесь із випадками з практики психолога [11]. Виконайте завдання: - сформулюйте	основна [8, 9, 18, 19, 20, 22, 31, 44] допоміжна [1,7]	4

		гіпотезу; - підберіть психодіагностичний інструментар для доведення гіпотези; - визначте особливості діагностованого порушення.		
Тема 3. Психолого-педіатричний моніторинг дитячого розвитку в дошкільному та шкільному віці.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Розробити алгоритм первинного інтерв'ї для збору анамнестичних даних для дітей різного вікового періоду та їхніх батьків. Сформувати перелік параметрів спостереження за поведінкою дітей різних вікових періодів в їхній комунікативній компетентності. Практичні завдання: Ознайомтесь із випадками з практики психолога. [11]. Виконайте завдання: - сформулюйте гіпотезу; - підберіть психодіагностичний інструментар для доведення гіпотези; визначте особливості діагностованого порушення	основна [1, 3, 5, 7, 10, 11, 13, 22, 35, 55, 56] допоміжна [1,9, 10]	4
Змістовий модуль 2. Типи та види медико-психологічного консультування та експертизи				
Тема 1. Психолого-медико-педагогічна експертиза/консультація (ПМПК)	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, опрацювання методик.	Підготувати фрагмент лекції для самостійного проведення (тривалість до 5 хв.). Розробити контрольні тести до теми (15 одиниць) Практичні завдання: Ознайомтесь із випадками з практики психолога [11]. Виконайте завдання: - сформулюйте гіпотезу; - підберіть психодіагностичний інструментар для доведення гіпотези; - визначте особливості діагностованого порушення.	основна [2, 6, 9, 12, 14, 16, 25, 28, 31,39, 42] допоміжна [4, 7, 9]	2
Тема 2. Психолого-педагогічна	Вивчення лекційного	Розробити орієнтовний перелік запитань для ППЕ учня.	основна [41, 43, 45,	4

експертиза	матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка тренінгового заняття по роботі із кризовими станами клієнтів.	Експертиза професійної компетентності педагогів та консультативні напрямки роботи психологічного консультування). Практичні завдання: Ознайомтесь із випадками з практики психолога[11]. Виконайте завдання: - сформулюйте гіпотезу; - підберіть психодіагностичний інструментар для доведення гіпотези; - визначте особливості діагностованого порушення.	47, 50, 51, 53, 54, 55] допоміжна [4, 7, 9]	
Тема3. Медико-соціальна експертиза	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, опрацювання методик	Розробити контрольні тести до теми (15 одиниць). Розробити програму реадaptaції Практичні завдання: Ознайомтесь із випадками з практики психолога[11]. Виконайте завдання: - сформулюйте гіпотезу; - підберіть психодіагностичний інструментар для доведення гіпотези; - визначте особливості діагностованого порушення.	основна [11, 20, 30, 47, 50, 51, 56] допоміжна [1,9, 10]	4

8. Індивідуальні завдання (26/33 год.) – 20 балів

Теми індивідуальних робіт (звіт про проведення 20 методик)

- Методика УНП (уровень невротизации психопатизации) Ленинградского психоневрологического института им.В.М.Бехтерева.
- САТ (КАТ) – детский апперцептивный тест. Методические рекомендации Л.Беллак, С. Беллак
- Алгоритм клінікопсихологічного дослідження розладів особистості
- Метод «пиктограмма». Методические рекомендации Ленинградского психоневрологического института им.В.М.Бехтерева.
- СМІЛ. Методические рекомендации Л.Н.Собчик.
- Алгоритм патопсихологічного дослідження розладів особистості
- Коректурний тест Бурдона
- Метод Шульте

- Методика дослідження абсолютного порогу шкірних просторових відчуттів за допомогою естезіометра
- Метод Фолькельта (особливості тактильного і зорового сприймання)
- Метод вільного графічного асоціювання (опосередковане запам'ятовування)
- Методика Джекобса (обсяг короткочасної пам'яті)
- Методика П.І.Зінченка (мимовільне запам'ятовування)
- Методика дослідження рефлексивності мислення за допомогою анаграм
- Методика визначення активності вербального та наочно-образного мислення за допомогою експрес-методу
- Методика дослідження особливостей творчої уяви
- Методи дослідження фізіологічних компонентів емоційних станів
- Тест-опитувальник В.А.Лосенкова (дослідження імпульсивності та наполегливості)
- Методика дослідження процесу формування рухової навички методом порівняння зразків запису
- Методика визначення рівня самооцінки особистості (способом ранжування і способом вибору)
- Методика визначення рівня домагань особистості з використанням моторної проби Шварцландера
- Тест-опитувальник Г.Айзенка (типи темпераменту)
- Методика Ільїна (теплінг-тест)
- Методика дослідження характеру методом узагальнення незалежних характеристик
- Короткий орієнтовний тест (розумові здібності)
- Тест-опитувальник КОС
- Соціометрична методика
- Методика визначення формально-динамічних властивостей В.М. Русалова; Вимірювання м'язевої сили кистей (динамометр Колена);
- Дослідження рівноваги тіла (проба ІІабаргова);
- Теплінг-тест Є.П. Ільїна;
- Визначення шкірно-гальванічної реакції (метод Тарханова)
- Методика діагностики міжособистісних стосунків (Т.Лірі)
- Соціометрія (Д. Морено)
- Q-сортування: діагностика основних тенденцій поведінки у реальній групі (В. ІІабаргова ІІ)
- Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки (К. Томас)
- Методика дослідження рівня групового розвитку (Н.І. Шевандрін)
- Діагностика психологічного клімату в групі (А.Н. Лутошкін)
- Діагностика комунікативної толерантності (В.Боцко)
- Визначення інтегративних форм комунікативної агресивності (В.Бойко)

9. Методи навчання

І. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);

за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;

за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;

за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності
Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання
Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

10. Методи контролю

- Поточне тестування.
- Перевірка завдань самостійної роботи.
- Перевірка індивідуальної роботи.
- Поточний контроль.
- Семестрова форма контролю.

11. Питання до заліку з курсу

1. Психологічна експертиза і її місце у системі експертних наук.
2. Об'єкт і предмет психологічної експертизи.
3. Мета і завдання психологічної експертизи.
4. Основні поняття і методологічні принципи експертного аналізу.
5. Характеристика основних проблем, що потребують психологічної експертизи.
6. Характеристика основних умов для проведення психологічної експертизи.
7. Джерела і правила збирання фактичної інформації
8. Особи і установи, які можуть проводити психологічну експертизу.
9. Суб'єктивно-особистісне підґрунтя експертизи.
10. Гуманітарна експертиза освіти (ГЕО).
11. Мета і завдання гуманітарної експертизи освіти.
12. Поняття “психічне здоров'я” і “особистісна зрілість”.
13. Експертиза психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.
14. Проблема взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
15. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні трудової експертизи.
16. Необхідні умови для проведення трудової експертизи.
17. Методи і методики виявлення професійно важливих якостей.
18. Діагностика працездатності.
19. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні медикопедагогічної експертизи.
20. Медичний і психологічний зміст поняття “відставання в психічному розвитку”.
21. Поняття “психологічний вік”.
22. Методологія і принципи діагностики вікового розвитку.
23. Основні методики щодо діагностики порушень мислення.
24. Методика “виключення слів”.
25. Дослідження працездатності в процесі експертизи.
26. Дослідження пам'яті в процесі психологічної експертизи.
27. Застосування проєктивних методик у роботі психолога-експерта.
28. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні судової експертизи.
31. Оцінка саморегуляції поведінки як експертний підхід.
32. Оцінка агресивності і жорстокості.
33. Оцінка рівнів тривожності.
34. Експертна оцінка і кримінологічна значущість особистісної ригідності.
35. Експертна оцінка підвищеної навіюваності.
36. Основні функції і правове значення емоцій.

37. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні експертизи в галузі соціального управління.
38. Діагностика соціально-психологічного клімату у колективі.
39. Аналіз структури і якості ділових і особистісних відносин в організації.
40. Експертна оцінка психологічних характеристик особистості керівника.
41. Оцінка особистісної спрямованості.
42. Оцінка самосвідомості особистості.
43. Оцінка мотивації поведінки та діяльності особистості.
44. Оцінка рис характеру.
45. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні конфліктологічної експертизи.
46. Експертна оцінка рівня емоційного напруження, збудження, а також різних емоційних реакцій, які впливають на конфліктну поведінку.
47. Види емоційних станів.
48. Проектування ділових ігор щодо вирішення конфліктів.
49. Психологічні вимоги до особистості експерта-психолога.
50. Морально-вольові якості психолога-експерта.
51. Комунікативна компетентність експерта.
52. Методологічна і методична освіченість експерта.
53. Професійна підготовка експерта-психолога. 54. Практичний досвід експерта.
55. Відповідальність психолога-експерта.
56. Гуманістична спрямованість особистості експерта-психолога і психологічної експертизи.
57. Основні напрямки діяльності експерта-психолога.
58. Застосування експерименту в роботі психолога-експерта.
59. Специфіка функцій експерта.
60. Права й обов'язки експерта-психолога

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна, інд. робота						Підсумковий контроль / залік	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T1	T2	T3	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13.Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Роздатковий матеріал.Психодіагностичні методики
3. Мультимедійні засоби. Презентації.

14. Рекомендована література

Базова

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Книга для учителя. – Л., 1991. – С.112.
2. Березин Ф. Б. и др. Методика многостороннего исследования личности (в клинической медицине и психогигиене) / Ф. Б. Березин, М. П. Мирошников, Р. В. Рожанец. — М.: Медицина, 1976. — 176 с.
3. Борзунова А.С. О теоретических основах врачебно-трудовой экспертизы. – Л., 1963. – С.183.
4. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.Н. Словарь-справочник по психологической диагностике. – К., 1989. – С. 528.
5. Виленский О.Г. Врачебно-трудовая экспертиза при психических заболеваниях. – К., 1979. – С. 104.
6. Вольцис К. О воспитании целенаправленности у детей в процессе совместного труда // Дошкольное воспитание. – 1972. - №1. – С.13-17.
7. Врачебно-трудовая экспертиза и социально-трудовая реабилитация при дебильности / Методические рекомендации Гринцов М.И. Основные нервно-психические заболевания у военнослужащих срочной службы и вопросы военно-медицинской экспертизы. – Б.м. : Медицина, 1997. – 208 с.
8. Галигузова Л.Н., Смирнова Е.О. Ступени общения: от года до семи лет. – М., 1992. – С. 143.
9. Гаспарова Е. Ведущая деятельность дошкольного возраста // Дошкольное воспитание. – 1987. - №7. – С.45-50.
10. Дети с временными задержками развития / Под ред. Т.А. Власовой, М.С. Певзнер, - М., 1971. – С.207.
11. Діагностика рівнів життєдіяльності психічно хворих у медико-соціальної експертизі: Метод. рекомендації / С.В. Пхіденко, Г.К. Дзюб. – К., 1997. – С.126.
12. Еникеев М. И. Юридическая психология. – М.: Издательство НОРМА.— (Краткие учебные курсы юридических наук), 2003. – С. 256.
13. Етичний кодекс психолога (Прийнятий на 1 Установчому з'їзді психологів України 18 грудня 1990 р.). – Тернопіль, 1996. – С. 86.
14. Зворыгина Е.В. Первые сюжетные игры малышей. – М., 1988. – С. 94.
15. Зиглер Е., Ходапп Р.М. Понимание умственной отсталости. – К., 2001. – С.124.
16. Каминская М.В. Активизация личностных регуляторов профессионального роста учителя в условиях гуманизации образования. – Иваново, 1995. – С. 270.
17. Кондратенко Л.О. Психологія первинної шкільної неспішності. – Ч., 2017. – С.488.
18. Коняева А.П., Лисенко В.П., Титова Т.М., Фурман А.В., Етичний кодекс товариства психологів України. – Київ; Донецьк, 1993. – С. 86.
19. Корнев М.М. та ін.. Медико-психологічні та соціальні проблеми дітей-сиріт / М.М. Корнев, І.С. Лебець, Р.О. Моїсеєнко. – Х., К., 2003. – С.239.
20. Костицкий М.В. Судебно-психологическая экспертиза. – Львов., 1987. – С. 176.
21. Кох Я. Диагностика развития раннего и дошкольного возраста // Диагностика психического развития / Под ред. Й.Шванцара. – Прага, 1978. – С. 219-231.
22. Коченов М.М. Введение в судебно-психологическую экспертизу. – М., 1980. – С. 117.
23. Коченов М.М. Введение в судебно-психологическую экспертизу. – М., 1980. –С.117.
24. Кудрявцев И.А. Судебная психолого-психиатрическая экспертиза.– М., 1988. –С. 224.
25. Лебединский В.В. Нарушения психического развития у детей. - М., 1985. – С.167.
26. Лисина М.И. Проблемы онтогенеза общения. – М., 1986. – С. 144.

27. Лихницкая Н.И. Оценка состояния функциональных систем при определении трудоспособности. Л., 1962. – С. 189.
28. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков. – Л., 1983. –С 226.
29. Логинова В., Моторина Л. Формирование представления о труде взрослых // Дошкольное воспитание. – 1970. - №10. – С.56-63.
30. Люблинская А.А. Воспитателю о развитии ребенка. – М., 1972. – С.256.
31. Маркова А.К., Лидерс А.Г., Яковлева Е.Л.. Диагностика и коррекция умственного развития в школьном и дошкольном возрасте. Петрозаводск, 1992. –С.180.
32. Михайленко Н., Короткова Н. Взаимодействие взрослого с детьми в игре // Дошкольное воспитание. – 1993. - №3. – С.15; №4. – С.18-23.
33. Мухина В.С. Игрушка как средство психологического развития ребенка // Вопросы психологии. – 1988. - №2. – С.123-128.
34. Неверович Я.З. Начальные формы трудовой деятельности у детей дошкольного возраста // Психология деятельности и личности дошкольника / Под ред. А.В.Запорожца и Д.Б.Эльконина. М., 1965. – С.158-189.
35. Овчарова Р.В. Практическая психология в начальной школе. – М., 1996. – С.243.
36. Овчарова Р.В. Технологии практического психолога: Учебное пособие для студентов педагогических вузов и практических работников. – М., 2000. – С.448.
37. Основные типы психологической дезадаптации у бывших воинов-интернационалистов. Психологическая диагностика и психотерапия: Метод. рекоменд. – Л., 1990. – С. 17.
38. Панок В.Г. Цушко І.І. Стратегія розвитку психологічної служби системи освіти України: Методичний посібник. К., 2004. – С.128.
39. Про організацію медико-соціальної експертизи. Постанова Кабінету Міністрів України від 3.12.2009. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-п>
40. Психическое здоровье и психосоциальное развитие детей: Доклад комитета экспертов ВОЗ. – М., 1979. – 86 с.
41. Психокоррекционная работа в семьях больных в инициальном периоде шизофрении: Метод, рекомендации / Ленингр. н.-и. психоневрол. ин-т; Сост. В.М.Воловик, А.П.Коцюбинский. -Л., 1984. – С. 39.
42. Психологічна допомога постраждалим внаслідок криових травматичних подій.: метод.посібник./ З.Г.Кісарчук, Я.М.Омельченко, Г.П. Лазос. –К., 2015. С.207.
43. Психолого-медико-педагогическая консультация: Метод. рекомендации / Под ред. Л.М. Шипицкой. – СПб., 2002. – С.352.
44. Рубинштейн С.Я. Психология умственно отсталого школьника: Учебное пособие. – М., 1986. – С.276.
45. Рубцов В.В. Организация и развитие совместных действий у детей в процессе обучения. – М., 1987. – С. 160.
46. Рузанов А.Д. Організація роботи медико-соціальних експертних комісій (МСЕК): Правові основи медико-соціальної експертизи (МСЕ). – Чернігів, 1999. – С.78.
47. Руководство по врачебно-трудовой экспертизе: В 2-х т. / Под ред. Ю.Д. Арбатской. – М., 1981. – С.282.
48. Сафуанов Ф.С. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе. – М., 1998. – С. 192.
49. Сафуанов Ф.С. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе: Научно-практическое пособие. – М., 1998. – 192 с.
50. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А.А. Бодалева, В.В. Столина. – М., 1989. – С. 208.
51. Сенько Т. Шестилетки: труд и признание в группе // Дошкольное воспитание. – 1986- №7.– С.47-50.
52. Скирбекк Г. Есть ли у экспертизы этические основы? //ж-л «Человек» - 1991. № 1, – С. 86-93.
53. Стадченко Н.А., Алисова Ю.М., Лавров А.А. Врачебно-трудовая экспертиза. – М., 1986. – С. 240.
54. Талызина Н.Ф., Буткин Г.А. Педагогическая психология: Метод. указания для студентов фак. психологии гос. ун-тов. М., 1988. – С. 259.
55. Фресс П., Пиаже Ж. Экспериментальная психология. – М., 1966. – Вып. 1-2. – С. 464.
56. Шванцара Й. с сотр. Диагностика психического развития. – Прага, 1978. – С. 46.

Допоміжна

1. Братусь Б.С., Розовский И.Я., Цапкин В.Н. Психологические проблемы изучения и коррекции аномалий личности : Учебно -методическое пособие. М., 1988. – С. 86.

D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%B9.%20-%20%D0%9C.%2C%201985.%20%E2%80%93%D0%A1.167.&f=false

5. http://lib.iitta.gov.ua/709374/1/kondratenko_kniga_488str.pdf